

subject of the examination is an expert. Considering the characteristic features of the investigative action, it can be concluded that the stage of appointment of the examination or the involvement of an expert, which scientists consider as preparatory to the examination, has all the signs inherent in an independent investigative action. It is governed by the rules of procedural law, carried out in the framework of criminal proceedings, authorized by the person. When an expert is involved, the investigator conducts certain actions, the result of which is reflected in the ruling of the investigating judge. The purpose of the examination is to obtain, research and verify evidence.

Considering the involvement of an expert as a separate investigative action, we define its content, divided into generally accepted stages: preparatory, working and final. To the preparatory stage, we include such actions: the decision to conduct an examination; selection of an expert institution or a private expert; determination of the type of examination and subject of study; determining the order of appointment of examinations in relation to the same objects; timing of appointment examination. The following should be attributed to the working stage: selection of objects for examination; receipt of the decision of the investigating judge for the examination. The final stage consists of the following stages: determining the circle of persons who may be present during the examination; referrals and necessary materials to the expert institution.

Key words: investigative (search) action, forensic examination, appointment of expertise, involvement of an expert.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2019.64.04>
УДК 343.98:006.1

Н. В. Нестор
кандидат юридичних наук,
заступник директора з наукової роботи

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

ПОНЯТТЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проведено розмежування трьох понять: «стандартизація», «акредитація» та «атестація». Усі три аспекти являють собою інструменти забезпечення контролю за якістю, надійністю та науковою достовірністю експертних досліджень. Стандарти судово-експертної діяльності закріплюються в методиках проведення експертних досліджень. Розглянуто можливості уніфікації методичного забезпечення експертних досліджень та пов'язано з цим діяльності.

Ключові слова: *судово-експертна діяльність, стандартизація, уніфікація, акредитація, атестація, судова практика, методика.*

Підпорядкованість суб'єктів судово-експертної діяльності, визначених Законом України «Про судову експертизу» [1], різним державним органам

зумовило розрізненість підходів до проведення окремих експертних досліджень. На сьогодні, крім законодавчих та підзаконних відомчих актів, питання проведення експертизи регламентуються методиками. На практиці зазначене призводить до конфлікту експертних позицій, тобто появи суперечностей між висновками різних експертів попри однаковість поставлених експертам питань та предмету судової експертизи. Результатом такого конфлікту є ризик затягування строків розгляду справ та навіть ухвалення незаконних чи необґрунтованих судових рішень. Очевидно, що конкуренція різних методик судових експертиз створює можливості для зловживання шляхом вибору сторонами обвинувачення та захисту більш «науково обґрунтованої» методики [2, с. 270].

Аналіз судової практики підтверджує зазначені побоювання. Так, в ухвалі Сарненського районного суду Рівненської області про призначення автотехнічної експертизи в справі № 572/1647/15-к суд погодився з аргументами захисника про те, що під час проведення попередніх експертиз Науково-дослідним експертно-криміналістичним центром УМВС України в Рівненській області та Львівським науково-дослідним інститутом судових експертиз Міністерства юстиції України експертами застосовувались різні методики дослідження дорожньо-транспортної пригоди, а тому висновки можуть суттєво відрізнитись один від одного. Таким чином, у справі було призначено третю автотехнічну експертизу, проведення якої доручено експертам Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України [3].

За таких умов, особливої актуальності набуває уніфікація методик експертиз та гармонізація судово-експертної діяльності в Україні з відповідними міжнародними стандартами в цій сфері, зокрема, з вимогами (політиками) Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI).

Питання формування єдиного науково-методичного підходу до здійснення судово-експертної діяльності знайшло відображення в працях вітчизняних (О. А. Лопата, А. О. Полтавський, О. Г. Рувін, Я. І. Слободян, О. Ю. Холодова, Т. О. Татарнікова) та зарубіжних (М. В. Жижина, J. Lentini, J. Robertson, L. Wilson-Wilde) учених. Загалом, тематика стандартизації судово-експертної діяльності є відносно новою в наукових колах, як на міжнародному рівні, так і в Україні. Тож чимало проблем теоретичного та практичного характеру залишаються невирішеними.

Метою цієї публікації є визначення поняття стандартизації судово-експертної діяльності та окреслення її перспектив в Україні.

У Словнику української мови термін «стандартизація» трактується як «запровадження єдиних типових форм організації, здійснення чогонебудь» [4, с. 644].

Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) визначає стандартизацію як діяльність, спрямовану на досягнення оптимального ступеня упорядкованості у визначеній сфері шляхом установлення положень для загального та неодноразового застосування щодо наявних чи потенційних завдань [5]. Аналогічна дефініція міститься в Законі України «Про стандартизацію» [6]. Т. О. Татарнікова зауважує, що така упорядкованість досягається шляхом приведення процесів та процедур у

відповідність до нормативно закріплених вимог – як нормативно-правових актів, так і нормативних документів у сфері технічного та методичного регулювання [7, с. 281].

Метою даної статті є проведення розмежування трьох понять: «стандартизація», «акредитація» та «атестація» (див. *рис. 1*). Усі три аспекти являють собою інструменти забезпечення контролю за якістю, надійністю та науковою достовірністю експертних досліджень. Акредитація є процедурою, за результатами якої спеціально уповноважений орган визнає компетентність судової лабораторії виконувати конкретні роботи. Іншими словами, акредитація є підтвердженням відповідності статусу судово-експертної лабораторії [8]. Натомість метою атестації є оцінка професійного рівня фахівців, які залучаються до проведення судових експертиз або беруть участь у розробках теоретичної та методичної бази судової експертизи [1]. Нарешті, стандартизація є уніфікацією методичного забезпечення судово-експертної діяльності. Головним чином, стандарти судово-експертної діяльності закріплюються в методиках проведення експертних досліджень, що являють собою, умовно, програми вирішення експертних завдань, перелік послідовних операцій [9, с. 32]. Саме вказаний, методологічний аспект забезпечення якості судових експертиз, є фокусом цієї статті.

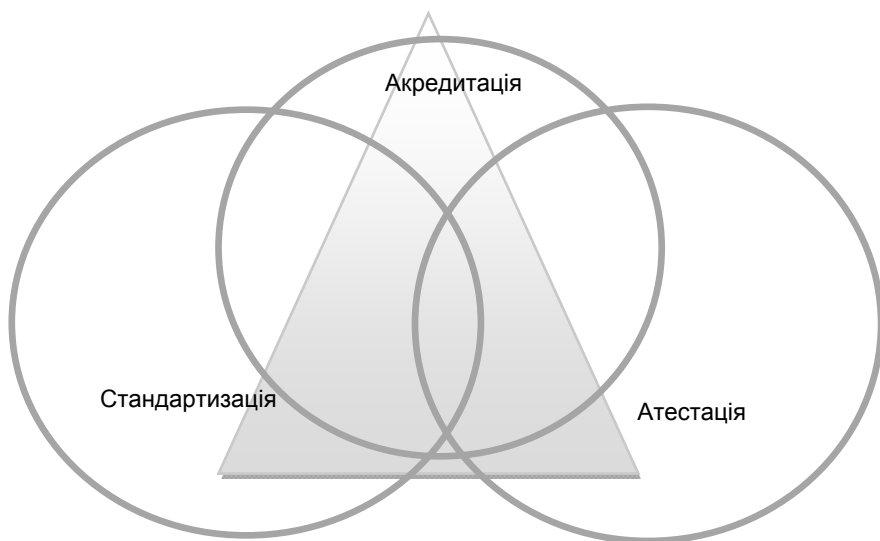

Рис. 1. Графічне зображення співвідношення термінів «стандартизація», «акредитація» та «атестація» [Wilson-Wilde: 3]

Стандартизацію окремих напрямів експертних досліджень часто розглядають як наступний крок після акредитації установ судових експертиз на шляху впровадження міжнародних стандартів в експертне

забезпечення правосуддя. Початок акредитації було закладено з прийняттям Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) та Міжнародною електротехнічною комісією (IEC) першої англомовної версії стандарту ISO/IEC 17025 «Загальні вимоги до компетенції випробувальних та калібрувальних лабораторій» («General requirements for the competence of testing and calibration laboratories») [11; 12, с. 285].

На сьогодні більшість експертних установ в Україні та в міжнародному масштабі акредитовано [12, с. 285]. Проте процедура акредитації зводиться до питань документації та управління і значною мірою залишає осторонь науково-методичні аспекти здійснення експертної діяльності на всіх її етапах [13, с. 333]. За таких умов особливої актуальності набуває стандартизація методик експертних досліджень.

Рух у напрямку стандартизації окремих напрямків судово-експертної діяльності розпочався з опублікування в лютому 2009 року доповіді Національної академії наук США (NAS) «Посилення судової науки в США: шлях вперед» (Strengthening Forensic Science in the United States: A Path Forward). Критичний аналіз проблем експертної діяльності, що містився в доповіді, а також рекомендації щодо їх вирішення, викликали резонанс в наукових колах та послужили передумовою до початку широкої дискусії про якість експертних досліджень та необхідність стандартизації процедур [14, с. 378; 12, с. 286].

Аналіз наукової літератури та існуючих міжнародних практик дозволяє виокремити принаймні три підходи до стандартизації судово-експертної діяльності. По-перше, доречно проводити розмежування між двома ключовими компонентами стандартизації – типізацією, тобто підготовкою типових висновків експертів, супровідних листів тощо, та уніфікацією – встановленням оптимальної «типовості» судово-експертної діяльності. О. Ю. Холодова також вказує на ієрархічну підпорядкованість даних понять та розглядає стандартизацію як кінцевий результат уніфікації [15, с. 242].

По-друге, традиційно, стандартизація передбачає розроблення методик окремих напрямів експертних досліджень або навіть конкретних процедур. Найбільш відомим прикладом, в контексті судово-експертної діяльності, є згаданий вище стандарт ISO/IEC 17025. Значних успіхів в напрямі стандартизації було досягнуто в США: Американська спілка з перевірки матеріалів (the American Society for Testing and Materials) вже видала декілька десятків різних стандартів та методик [16].

Нарешті, стандартизацію судово-експертної діяльності можна розглядати з точки зору різних стадій експертного дослідження. У такому разі можна вести мову про стандартизацію діяльності, пов'язаної з наступними стадіями: попереднє дослідження, роздільне дослідження, проведення експертного дослідження, проведення аналітичного дослідження, оцінювання результатів та формулювання висновків, оформлення ходу та результатів експертного дослідження [13, с. 333]. Варто відзначити, що саме вказаний підхід знайшов відображення в практиці сектора судової експертизи в Австралії, де було обрано більш цілісний підхід до стандартизації судово-експертної діяльності: замість підготовки окремого для кожного напрямку експертизи стандарту, було

прийнято рішення спершу підготувати «рамковий» стандарт. Такий стандарт включає окремі компоненти – етапи експертного дослідження (збирання, аналіз, інтерпретація, звітування) та служить основою для розробки стандартів для окремих напрямів [16, с. 64].

В Україні робота зі стандартизації судово-експертної діяльності розпочалася відносно нещодавно. Безумовно позитивним моментом на шляху до стандартизації було запровадження Реєстру методик проведення судових експертиз [9; 18].

За результатами аналізу діючих на сьогодні міжвідомчих і відомчих методик, деякі учені, зокрема, О. А. Лопата та Я. І. Слободян, констатують наявність низки проблем. Серед іншого, йдеться про відсутність єдиного методичного підходу до структури та, відповідно, змісту експертних методик за різними видами досліджень [21, с. 267; 22, с. 108-109]. Крім того, нерідко проблемою є також брак належної комунікації, внаслідок чого фахівцям експертної служби, наприклад, МВС України не завжди відомо про методичку, підготовлену одним із Науково-дослідних інститутів судових експертиз Міністерства юстиції України, і навпаки [2, с. 7].

Враховуючи викладене, вкрай потрібною є, за термінологією Я. І. Слободяна, «інвентаризація» існуючих методик експертних досліджень [2, с. 6]. Такий крок дозволить не тільки усунути численні міжвідомчі відмінності у структуруванні методик, але й переглянути підхід до розуміння методики *per se*. Перший крок вже зроблено: у 2018 році було створено технічний комітет стандартизації «Судова експертиза», та присвоєно реєстраційний номер 192, функції секретаріату ТК-192 покладено на Київський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України. Очікується, що результатом роботи технічного комітету стане розробка стандартів, що стосуються правил побудови, оформлення та вимог до змісту методик проведення судових експертиз в лабораторіях судово-експертних установ, порядку виявлення, вилучення, транспортування і зберігання речових доказів з місць подій, проведення досліджень речових доказів, оцінка отриманих результатів, формулювання висновків і оформлення їх результатів [23]. Також передбачається, що в кінцевому підсумку буде проведено гармонізацію національних стандартів з міжнародними стандартами.

З огляду на вищезазначене, стандартизацію судово-експертного забезпечення слід розуміти як діяльність з досягнення оптимальної упорядкованості судово-експертної діяльності шляхом уніфікації нормативного та методичного забезпечення експертних досліджень. Беручи до уваги початок роботи в цьому напрямі в Україні, важливо розуміти, що стандартизація є безперервним процесом, та передбачає напрацювання нових стандартних методик із появою нових видів експертизи.

Перелік посилань

References

1. *Про судову експертизу*: закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

1. *Pro sudovu ekspertyzu*: zakon Ukrainy vid 25.02.1994. [On Forensic Examination: The Law of Ukraine], No 4038-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> [in Ukrainian].

2. Слободян Я. І. Методики проведення судових експертиз: проблемно-орієнтувальний аналіз. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. Київ, 2013. 1(29). С. 265–272.
2. Slobodian, Ya. I. (2013). *Metodyky provedennia sudovykh ekspertyz: problem-orientuvalnyi analiz* [Methods of conducting forensic examinations: problem-orientation analysis]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnisti i koruptsiieu (teoriia i praktyka)*. [Fighting Organized Crime and Corruption (theory and practice)]. Kyiv, 1(29). pp. 265–272. [in Ukrainian].
3. Ухвала Сарненського районного суду Рівненської області від 1 серпня 2017 року у справі № 572/1647/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/68047388#>
3. Ukhvala Sarnenskoho raionnoho sudu Rivnenskoï oblasti vid 1 serpnia 2017 roku u spravi No 572/1647/15-k [Decision of the Sarny District Court of Rivne Region]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/68047388#> [in Ukrainian].
4. Словник української мови: в 11 т. Київ, 1978. Т. 9.
4. Slovnky ukraïnskoï movy: v 11 t. [Ukrainian Dictionary]. Kyiv, 1978, T. 9 [in Ukrainian].
5. International Organization for Standardization (ISO). 2013. ISO/IEC Guide 2:2004 Standardization and related activities – General vocabulary URL: https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_iec_guide_2_2004.pdf
5. International Organization for Standardization (ISO). (2013). ISO/IEC Guide 2:2004 Standardization and related activities – General vocabulary URL: https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_iec_guide_2_2004.pdf [in English].
6. Про стандартизацію: закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>
6. Pro standartyzatsiiu: zakon Ukrainy vid 05.06.2014 No 1315-VII [On standardization: the law of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> [in Ukrainian].
7. Татарнікова Т. О. Стандартизація судово-експертної діяльності як шлях до конкурентоспроможності. *Актуальні питання експертно-криміналістичного забезпечення правоохоронної діяльності*. Київ, 2016. Вип. 137. С. 281–285.
7. Tatarnikova, T. O. (2016). *Standartyzatsiia sudovo-ekspertnoi diialnosti yak shliakh do konkurentnospromozhnosti*. [Standardization of forensic activities as a way to competitiveness]. *Aktualni pytannia ekspertno-kryminalistychnoho zabezpechennia pravookhoronnoi diialnosti* [Topical issues of expert-forensic provision of law enforcement activities.]. Kyiv, Vyp. 137, pp. 281–285 [in Ukrainian].
8. Садченко О. О. Інтерпретація основних термінів міжнародного стандарту ДСТУ ISO/IEC 17025:2006. URL: <https://bit.ly/2QcfOOB>
8. Sadchenko, O. O. Interpretatsiia osnovnykh terminiv mizhnarodnoho standartu DSTU ISO/IEC 17025:2006. [Interpretation of the main terms of the international standard DSTU ISO/IEC 17025:2006] URL: <https://bit.ly/2QcfOOB> [in Ukrainian].

9. Чорноус Ю. М., Лопата О. А. Напрями, рівні та форми міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності. *Криміналістика і судова експертиза*. Київ, 2016. Вип. 62. С. 28–37.
10. Wilson-Wilde, L. The international development of forensic science standards *Forensic Science International: A review*. 2018. 288. P. 1–9.
11. International Organization for Standardization (ISO). 2017. ISO/IEC 17025. General requirements for the competence of testing and calibration laboratories URL: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100424.pdf>
12. Рувін О. Г., Полтавський А. О. Впровадження міжнародних стандартів у судово-експертне забезпечення правосуддя: проблеми та шляхи вирішення. *Теорія і практика судової експертизи і криміналістики*: зб. матер. Всеукр. наук. – практ. конф. (27 лютого 2018 р.). Київ, 2018. С. 285–287.
13. Wilson-Wilde, L. et al. The future of forensic science standards. *Forensic Science International*. 2011. 3. P. 333–334.
14. Giannelli P. The 2009 NAS Forensic Science Report: A literature review. *Criminal Law Bulletin*. 2012. 48 (2). P. 378–393.
15. Холодова О. Ю. Провідна роль стандартизації в удосконаленні судово-експертної діяльності. *Актуальні питання стандартизації судово-експертного забезпечення правосуддя в Україні. Перспективи розвитку*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 105-річчю судової експертизи в Україні та 95-річчю з дня народ. акад. М. Я. Сегая. (4–5 липня 2018 р. Київ, 2018. С. 241–243.
9. Chornous Yu. M., Lopata O. A. (2016). Napriamy, rivni ta formy mizhnarodnoho spivrobitnytstva u sferi sudovo-ekspertnoi diialnosti. [Areas, levels and forms of international cooperation in the field of forensic expert activity.]. *Kryminalistyka i sudova ekspertyza [Criminalistics and Forensics]*. Kyiv, Vyp. 62. pp. 28–37 [in Ukrainian].
10. Wilson-Wilde, L. (2018). The international development of forensic science standards *Forensic Science International: A review*. 288. pp. 1–9 [in English].
11. International Organization for Standardization (ISO). 2017. ISO/IEC 17025. General requirements for the competence of testing and calibration laboratories URL: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100424.pdf> [in English].
12. Ruvyn, O. H., Poltavskii, O. A. (2018). Vprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv u sudovo-ekspertne zabezpechennia pravosudiv: problem ta shliakhy vyrishennia. [Implementation of international standards in forensic and expert support to justice: problems and solutions]. *Teoriia i praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky*: zb. mater. vseukr. nauk.-prakt. konf. (27 liutoho 2018 r.). Kyiv, pp. 285–287 [in Ukrainian].
13. Wilson-Wilde, L. et al. (2011). The future of forensic science standards. *Forensic Science International*. 3, pp. 333–334 [in English].
14. Giannelli, P. (2012). The 2009 NAS Forensic Science Report: A literature review. *Criminal Law Bulletin*, 48 (2), pp. 378–393 [in English].
15. Kholodova, O. Yu. (2018). Providna rol standartyzatsii v udoskonalenni sudovo-ekspertnoi diialnosti. [The leading role of standardization in the improvement of forensic expert activity]. *Aktualni pytannia ekspertno-kryminalistynohoho zabezpechennia pravosudiv v Ukraini: Perspektyvy rozvytku*. materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviach. 105-richchiu sudovoi ekspertyzy v Ukraini ta 95-richchiu z dnia narod. akad. M.Ya. Segoia. (4-5 lypnia 2018 r.). Kyiv, pp. 241–243. [in Ukrainian].

16. Robertson J. et al. The development of a core forensic standards framework for Australia. *Forensic Science Policy and Management*. 2013. 4 (3–4). P. 59–67.
17. Кісіль Н. В. Загальні методичні підходи до проведення експертних досліджень, об'єктами яких є різні засоби індивідуалізації. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*: зб. наук. праць. Харків, 2016. Вип. 16. С. 382–390.
18. Реєстр методик проведення судових експертиз. URL: <http://rmpse.minjust.gov.ua/>
19. Про затвердження Порядку ведення Реєстру методик проведення судових експертиз: наказ Мініюста України від 2 жовтня 2008 року № 1666/5 (зареєстр. в Мініюсті України 2 жовт. 2008 року за № 924/15615). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0924-08>
20. Про затвердження Порядку атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: постанова Кабміну України від 2 лип. 2008 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF>
21. Слободян Я. І. Методики проведення судових експертиз: проблемно-орієнтувальний аналіз. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. 1(29). С. 265–272.
16. Robertson J. et al. (2013). The development of a core forensic standards framework for Australia. *Forensic Science Policy and Management*, 4 (3–4). pp. 59–67 [in English].
17. Kisil, N. V. (2016). Zahalni metodychni pidhody do provedennia ekspertnykh doslidzhen, ob'ektyamy yakykh ye rizni zasoby indyvidualizatsii. [General methodological approaches as to forensic investigations where objects are different means of individualization]. *Teoriia i praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky*: zb. nauk. prats. Kharkiv, Vyp. 16. pp. 382–390. [in Ukrainian].
18. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz. [Register of methods of conducting forensic examinations] URL: <http://rmpse.minjust.gov.ua/> [in Ukrainian].
19. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Reiestru metodyk provedennia sudovykh ekspertyz: nakaz Miniusta Ukrainy vid 2 zhovtnia 2008 roku No 1666/5 (zareiestrovano v Miniusti Ukrainy vid 2 zhovtnia 2008 roku za No 924/15615) [On Approval of the Procedure for keeping the Register of the methods of conducting forensic examinations] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0924-08> [in Ukrainian].
20. Pro zatverdzhennia Poriadku atestatsii ta derzhavnoi reiestratsii metodyk provedennia sudovykh ekspertyz: postanova Kabminu Ukrainy vid 2 lyp. 2008 r. No 595. [On approval of the Procedure of attestation and state registration of methods of conducting forensic examinations] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF> [in Ukrainian].
21. Slobodian, Ya. I. (2013). Metodyky provedennia sudovykh ekspertyz: Problemno-orientovalnyi analiz [Methods of conducting forensic examinations: problem-orientation analysis]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnisti i koruptsiiei (teoriia i praktyka)*. Kyiv 1(29), pp. 265–272. [in Ukrainian].

22. Лопата О. А. Міжнародне співробітництво Експертної служби МВС України: дис. ... канд. юрид. наук (доктора філософії): 12.00.09. Київ, 2017. 234 с.

22. Lopata, O. A. (2017). Mizhnarodne spivrobitnytstvo Ekspertnoi sluzhby MVS Ukrainy: dys. ... kand. iuryd. nauk (doktora filosofii): 12.00.09. [International cooperation of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Kyiv, 234 p. [in Ukrainian].

23. Повідомлення щодо створення технічного комітету стандартизації «Судова експертиза» /ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»/ URL: <http://uas.org.ua/ua/messages/povidomlennya-shhodo-stvorenniya-tehnichnogo-komitetu-standardizatsiyi-sudova-ekspertiza/>

23. Povidomlennia shhodo stvorennia tekhnichnoho komitetu standartyzatsii 'Sudova ekspertyza' / DP 'Ukrainskyi naukovo-doslidnyi i navchalnyi tsentr problem standartyzatsii, sertyfikatsii ta yakosti' / [Report on the establishment of a technical committee for standardization 'Forensic expertise' / State Enterprise 'Ukrainian Research and Training Center for Standardization, Certification and Quality'] URL: <http://uas.org.ua/ua/messages/povidomlennya-shhodo-stvorenniya-tehnichnogo-komitetu-standardizatsiyi-sudova-ekspertiza/> [in Ukrainian].

ПОНЯТИЕ СТАНДАРТИЗАЦИИ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Н. В. Нестор

В статье проведено разграничение трех понятий: «стандартизация», «аккредитация» и «аттестация». Все три аспекта представляют собой инструменты обеспечения контроля качества, надежности и научной достоверности экспертных исследований. Стандарты судебно-экспертной деятельности закрепляются в методиках проведения экспертных исследований; рассмотрены возможности унификации методического обеспечения экспертных исследований и связанной с этим деятельности.

Главным образом стандарты судебно-экспертной деятельности закрепляются в методиках проведения экспертных исследований, представляют собой, условно, программы решения экспертных задач, перечень последовательных операций. Именно методологический аспект качества судебных экспертиз, является главным объектом рассмотрения в этой статье.

Стандартизацию отдельных направлений экспертных исследований часто рассматривают в качестве следующего шага после аккредитации учреждений судебных экспертиз на пути внедрения международных стандартов в экспертное обеспечение правосудия.

Большинство экспертных учреждений в Украине и в международном масштабе аккредитовано. Однако процедура аккредитации сводится к вопросам документации и управления и в значительной мере оставляет в стороне научно-методические аспекты осуществления экспертной деятельности.

Стандартизацию судебно-экспертной деятельности следует понимать как деятельность по достижению оптимальной упорядоченности судебно-

экспертной деятельности путем унификации методического обеспечения экспертных исследований и связанной с этим деятельности. Важно понимать, что стандартизация является непрерывным процессом и предусматривает разработку новых стандартных методик с появлением новых видов экспертиз.

Ключевые слова: судебно-экспертная деятельность, стандартизация, унификация, аккредитация, аттестация, судебная практика, методика.

THE CONCEPT OF STANDARDIZATION OF FORENSIC AND EXPERT ACTIVITIES

N. Nestor

The article distinguishes three concepts: 'standardization', 'accreditation' and 'certification'. All three aspects are tools for ensuring control over the quality, reliability and scientific authenticity of expert studies. Standards of forensic activities are fixed in the methods of conducting expert research; it has been considered the possibility of unifying the methodological support of expert research and related activities.

Foremost, the standards of forensic activities are fixed in the methods of conducting expert research, which are, relatively, programs for solving expert problems and a list of sequential operations. It is the methodological aspect of the quality of forensic examinations that is the focus of this article.

Standardization of individual areas of expert research is often considered as the next step after accreditation of forensic institutions to implement international standards in expert justice.

Most expert institutions both in Ukraine and internationally are accredited. However, the accreditation procedure is reduced to the issues of documentation and management and to a large extent leaves aside the scientific and methodological aspects of the implementation of expert activities.

Standardization of forensic activity should be understood as an activity to achieve optimal orderliness of forensic expert activity by unifying the methodological support of expert research and related activities. It is important to understand that standardization is a continuous process, and involves the development of new standard techniques with the advent of new types of examinations.

Key words: forensic expert activity, standardization, unification, accreditation, attestation, judicial practice, methodology.